

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 15/09-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. O. F., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. O., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 13 Cbi 58/04-82 z 30. januára 2007, ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 3, čl. 36 písm. b) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007, a takto

r o z h o d o l :

1. Späťvzatie sťažnosti Ing. O. F. v časti namietajúcej porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007 **p r i p ú š ť a** a konanie o nej v tejto časti **z a s t a v u j e .**

2. Vo zvyšnej časti sťažnosť Ing. O. F. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. októbra 2007 doručená sťažnosť Ing. O. F., B. (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená podaním z 11. novembra 2008 doručeným ústavnému súdu 18. novembra 2008, zastúpenej advokátom JUDr. R. O., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu podľa čl. 36 písm. b) ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Cbi 58/04-82 z 30. januára 2007, ako aj porušenie svojho základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy, základného práva na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu podľa čl. 36 písm. b) ústavy a základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľke bola doručená výpoveď z pracovného pomeru z 18. decembra 2001, v ktorej správca konkurznej podstaty zamestnávateľa - D., a. s., ako dôvod výpovede uviedol zrušenie zamestnávateľa v dôsledku vyhlásenia konkurzu [podľa § 46 ods. 1 písm. a) zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov]. Vo výpovedi bolo ďalej uvedené, že *„dôsledkom konkurzu je zrušenie celého zamestnávateľa, výpoveď bola predmetom rokovania o hromadnom prepúšťaní podľa § 58a Zák. práce č. 65/1965 Zb. Vzhľadom na to, že som bola členkou výboru odborovej organizácie, požiadal zamestnávateľ podľa § 59 ods. 2 Zák. práce č. 65/1965 Zb. o predchádzajúci súhlas so skončením pracovného pomeru so mnou, pričom predchádzajúci súhlas výboru odborovej organizácie udelený nebol, avšak zamestnávateľ nemá možnosť ma ďalej zamestnávať a preto mi dáva výpoveď.“*

Sťažovateľka zastáva názor, že výpoveď z pracovného pomeru je neplatná a porušuje jej základné práva podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) ústavy z nasledovných dôvodov:

- výpoveď jej mala byť doručovaná 20. decembra 2001 doporučenou zásielkou s doručenkou, pričom neprevzatá výpoveď mala byť 21. decembra 2001 uložená na pošte

a po uplynutí úložnej doby vrátená 12. januára 2002 zamestnávateľovi. Na rokovaní so zástupcami zamestnávateľa 15. apríla 2002 sťažovateľka „*osobne prevzala obyčajnú fotokópiu výpovede z pracovného pomeru*“, následne listom z 29. apríla 2002 zamestnávateľovi oznámila, že výpoveď považuje za neplatnú a trvá na ďalšom zamestnávaní,

- výpoveď jej nebola doručená zákonným spôsobom, pretože v čase doručenia čerpala riadnu dovolenku a zdržiavala sa mimo adresy trvalého bydliska,
- príslušný odborový orgán nedal súhlas k výpovedi z pracovného pomeru,
- vyhlásenie konkurzu podľa nej neznamená automatické zrušenie zamestnávateľa, pretože zákon o konkurze a vyrovnaní účinný v čase výpovede „*predpokladá možnosť kontinuálnej a plynulej existencie zamestnávateľa napriek vyhláseniu konkurzu, čo sleduje oddĺženie zamestnávateľa - úpadcu a vytvorenie priestoru pre jeho ďalšie podnikanie po uspokojení veriteľov*“.

Na základe uvedených dôvodov sa návrhom podaným krajskému súdu sťažovateľka domáhala vyslovenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru, ako aj náhrady mzdy. Krajský súd rozsudkom č. k. 13 Cbi 58/04-82 z 30. januára 2007 jej návrh zamietol. Sťažovateľka považovala výrok a odôvodnenie predmetného rozsudku krajského súdu „*na základe nie ústavne konformného výkladu zákona ev. Ústavy SR, ktorú ani necitoval*“ za nesprávne a podala odvolanie. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007 odvolanie sťažovateľky ako oneskorene podané odmietol, pričom „*odmietnutie odvolania najvyšší súd odôvodnil tým, že napadnutý prvostupňový rozsudok mi mal byť doručený náhradným doručením uložením zásielky na pošte dňa 28. 3. 2007 a uplynutím úložnej lehoty dňa 31. 3. 2007; moje odvolanie podané dňa 30. 4. 2007 malo byť podané po uplynutí lehoty na odvolanie. Ja som si však rozsudok na pošte prevzala až dňa 14. 4. 2007 a odvolanie som podala 30. 4. 2007.*“.

Sťažovateľka považuje odmietnutie jej odvolania najvyšším súdom ako oneskorene podaného za porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože podľa jej názoru nedošlo k účinnému doručeniu rozsudku krajského súdu podľa § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keďže sa v čase doručovania

nezdržiavala v mieste trvalého bydliska. Z uvedeného dôvodu podala 13. septembra 2007 proti predmetnému uzneseniu najvyššieho súdu dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP (odňatie možnosti konať pred súdom v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu). Na základe uvedeného sťažovateľka navrhovala, aby ústavný súd nálezom rozhodol nasledovne:

„Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 30. 1. 2007 č. k. 13 Cbi 58/04-82 a Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 27. 6. 2007 č. k. 2 Obo 105/2007 porušili základné právo sťažovateľky na prácu podľa článku 35 ods. 3 Ústavy SR a tiež porušili základné právo sťažovateľky na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania podľa článku 36 písm. b) Ústavy SR.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 27. 6. 2007 č. k. 2 Obo 105/2007 porušil základné právo sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 1. 2007 č. k. 13 Cbi 58/04-82 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 6. 2007 č. k. 2 Obo 105/2007 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 7.492,- Sk na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

Ústavnému súdu bolo 18. novembra 2008 doručené doplňujúce podanie sťažovateľky, v ktorom sa uvádza:

„... oznamujem, že na dovolanie sťažovateľky rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 1 Obdo V 92/2007-138 zo dňa 29. 9. 2008 bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 6. 2007 č. k. 2 Obo 105/07-107 a vec bola vrátená Najvyššiemu súdu SR ako odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Keďže uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 6. 2007 č. k. 2 Obo 105/07-107 bolo napadnuté aj ústavnou sťažnosťou, o. i. pre porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, vzhľadom na jeho zrušenie v dovolacom konaní podaní ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uvedeným

uznesením najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, v tomto rozsahu beriem podanú ústavnú sťažnosť späť.

Ústavná sťažnosť bola však podaná najmä pre porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) Ústavy SR na základe okolností a právneho posúdenia uvedeného v bode I. podanej ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd SR ako dovolací súd sa však vecou zaoberal len z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) O. s. p. (vada odvolacieho konania spočívajúca v odňatí možnosti konať pred súdom), takže dovolací súd sa hmotnoprávnym posúdením veci podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) Ústavy SR a príslušných ustanovení Zákonníka práce ani nezaoberal a zaoberať nemohol. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o vec špecifickú (skončenie pracovného pomeru z dôvodu vyhlásenia konkurzu na zamestnávateľa, ktorý je bankou), kde je veľký počet dotknutých osôb (bývalí zamestnanci D. a. s.) a jedná sa o vec, ktorá sa týka priamo živobytia bežných ľudí (mzda za vykonanú prácu), s poukazom na to, že ide o problematiku novú v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR neriešenú (obzvlášť judikatúra ústavného súdu je k čl. 35 a 36 Ústavy SR veľmi malého rozsahu), navrhujem ústavnému súdu, aby o podanej ústavnej sťažnosti rozhodol v tom rozsahu, v akom nebola vzatá späť týmto podaním. Napokon poukazujem na to, že obdobných sporov sa pred všeobecnými súdmi vedie viac, rozhodnutia všeobecných súdov (či už prvostupňových alebo odvolacích) sú nejednotné (napr. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 3 Co 174/03-103 zo dňa 24. 3. 2005 zaujal úplne odlišný právny názor ako v napadnutom rozsudku č. k. 13 Cbi 58/04-82 zo dňa 30. 1. 2007) takže právny názor Ústavného súdu SR by jednotnej rozhodovacej činnosti súdov veľmi prospel.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 písm. b) ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovateľka v podaní z 11. novembra 2008 doručenom ústavnému súdu 18. novembra 2008 oznámila späťvzatie sťažnosti v časti týkajúcej sa porušenia jej

základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007.

Podľa § 54 zákona o ústavnom súde ak sťažovateľ vezme svoju sťažnosť späť, ústavný súd konanie o nej zastaví okrem prípadu, ak ústavný súd rozhodne, že späťvzatie sa nepripúšťa, najmä ak sťažnosť smeruje proti takému právoplatnému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, ktoré mimoriadne závažným spôsobom porušujú základné práva alebo slobody sťažovateľa.

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by nemohol pripustiť späťvzatie sťažnosti, rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

2. Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súde namieta okrem iného aj porušenie svojich základných práv rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Cbi 58/04-82 z 30. januára 2007. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd jej návrh na vyslovenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru zamietol, pričom neaplikoval platné právne predpisy ústavne konformným spôsobom.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02).

Podľa § 201 OSP účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Sťažovateľka mala v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinný opravný prostriedok na dosiahnutie nápravy porušenia svojich práv, ktoré boli rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Cbi 58/04-82 z 30. januára 2007 podľa jej názoru porušené. Týmto účinným prostriedkom bolo odvolanie, ktoré sťažovateľka podľa jej tvrdení v sťažnosti podala proti rozsudku prvostupňového súdu. Využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany základných práv sťažovateľky podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) ústavy vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom, ktorý môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak navrhovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv (IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 362/08). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

3. Sťažovateľka v sťažnosti ďalej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) ústavy aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka okrem iného namieta, že jej predmetným uznesením najvyššieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Ďalej v sťažnosti uviedla, že predmetné uznesenie najvyššieho súdu „*som dňa 13. 9. 2007 napadla dovolaním z dôvodu, že nesprávnym postupom odvolacieho súdu mi bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP]*“. Sťažovateľka tiež v doplnení sťažnosti z 11. novembra 2008 uviedla: „... *na dovolanie sťažovateľky rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 1 Obdo V 92/2007-138 zo dňa 29. 9. 2008 bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 6. 2007 č. k. 2 Obo 105/07-107 a vec bola vrátená Najvyššiemu súdu SR ako odvolaniu súdu na ďalšie konanie.*“ Sťažovateľka ďalej žiadala, aby ústavný súd napriek čiastočnému späťvzatiu sťažnosti v časti týkajúcej sa porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodol o namietanom porušení jej základných práv podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) ústavy označeným uznesením najvyššieho súdu.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc

všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Najvyšší súd ako dovolací súd na základe podaného dovolania sťažovateľky napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 105/2007 z 27. júna 2007 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu ako odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Právomoc najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu meritórne rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky založenom okrem iného aj na argumentácii porušenia jej základných práv podľa čl. 35 ods. 3 a čl. 36 písm. b) ústavy uplatnenej aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje, aby o nej rozhodoval ústavný súd, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje, že ak by akceptoval sťažnostnú námietku sťažovateľky, vznikol by ústavne neakceptovateľný stav, keď by o rovnakej veci rozhodovali paralelne dva orgány súdneho typu (IV. ÚS 146/08). Ide o stav, ktorý je v právnom štáte neakceptovateľný.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľky (napr. úhrady trov konania alebo zrušením označených rozhodnutí).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2009